

ФИЛОЗОФСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ
II део

Рекли смо да је онтологија Филозофска дисциплина која се бави питањем ``онога што јест или бића.'' Онтологија као део метафизике која јесте прва филозофија садржи и теорије које се односе на филозофске позиције и убеђења која објашњавају како је настао свет, човек..

Онтолошке теорије се деле на основу принципа и узрока:
1 монизам(грч.монос-један) јесте схватање да је у основи света један принцип, узрок или елемент. нпр.Талес је сматрао да је у основи свега што постоји ``вода,`` Хераклит ``ватра.``

2 ДУАЛИЗАМ(лат.дуо-два) јесте Становиште према којем је свет настао из два узрока,принципа или елемента. нпр, Декарт је сматрао да је свет заснован на двема супстанцијама – протезућој и Мислећој.

3 ПЛУРАЛИЗАМ(лат.плурес – више Њих) јесте гледиште да је у основи стварности више узрока или праелемената- ватре,вода,земље, ваздуха. Демокрит заступа – атомизам (грч.атомос – недељив, недељива честица)- гледиште да су атоми основа целокупне стварности.

Наведене онтолошке теорије односе се на БРОЈ УЗРОКА И ПРИНЦИПА којима се објашњава стварност.

Када говоримо о ПРИРОДИ ИЛИ КАРАКТЕРУ узрока којима се објашњава стварност разликујемо следеће онтолошке

Теорије:

1материјализам- схватање према којем је свет настао из узрока или принципа материјалне природе.нпр. Емпедокло, Демокрит су своја учења засновали на материјализму.

2 идеализам – је учење према Којем је свет настао из принципа нематеријалне(духовне) природе.

Идеализам може бити:

а) субјективни идеализам- схватање да је спољашњи свет комплекс садржаја свести.

Џорџ Беркли сматра да је свет скуп наших осета и идеја и тај став изражава речима ``Бити значи бити опажен`` Ово схватање може довести до СОЛИПСИЗМА (лат.солус-сам), које подразумева да не постоји ништа изван човекове свести.

б) објективни идеализам- схватање да идеје(грч.едиос-лик, праслика, облик), као нематеријална

стварност, постоје независно од
Нас, нашег сазнања, воље,
потреба, као вечне непроменљиве,
савршене праслике, узроци и узор
чулне стварности. Овакво схватање
заступа Платон.

ТЕОРИЈА САЗНАЊА ИЛИ ГНОСЕОЛОГИЈА, ЕПИСТЕМОЛОГИЈА.

Је филозофска дисциплина која се
бави питањима- порекла, граница,
критеријума, циља, вредности и
сврхе људског сазнања. Оснивач
гносеологије је филозоф Џон Лок.
Када говоримо о пореклу људског
сазнања разликујемо:
ЕМПИРИЗАМ- схватање да је
целокупно људско знање
засновано на чулном искуству.

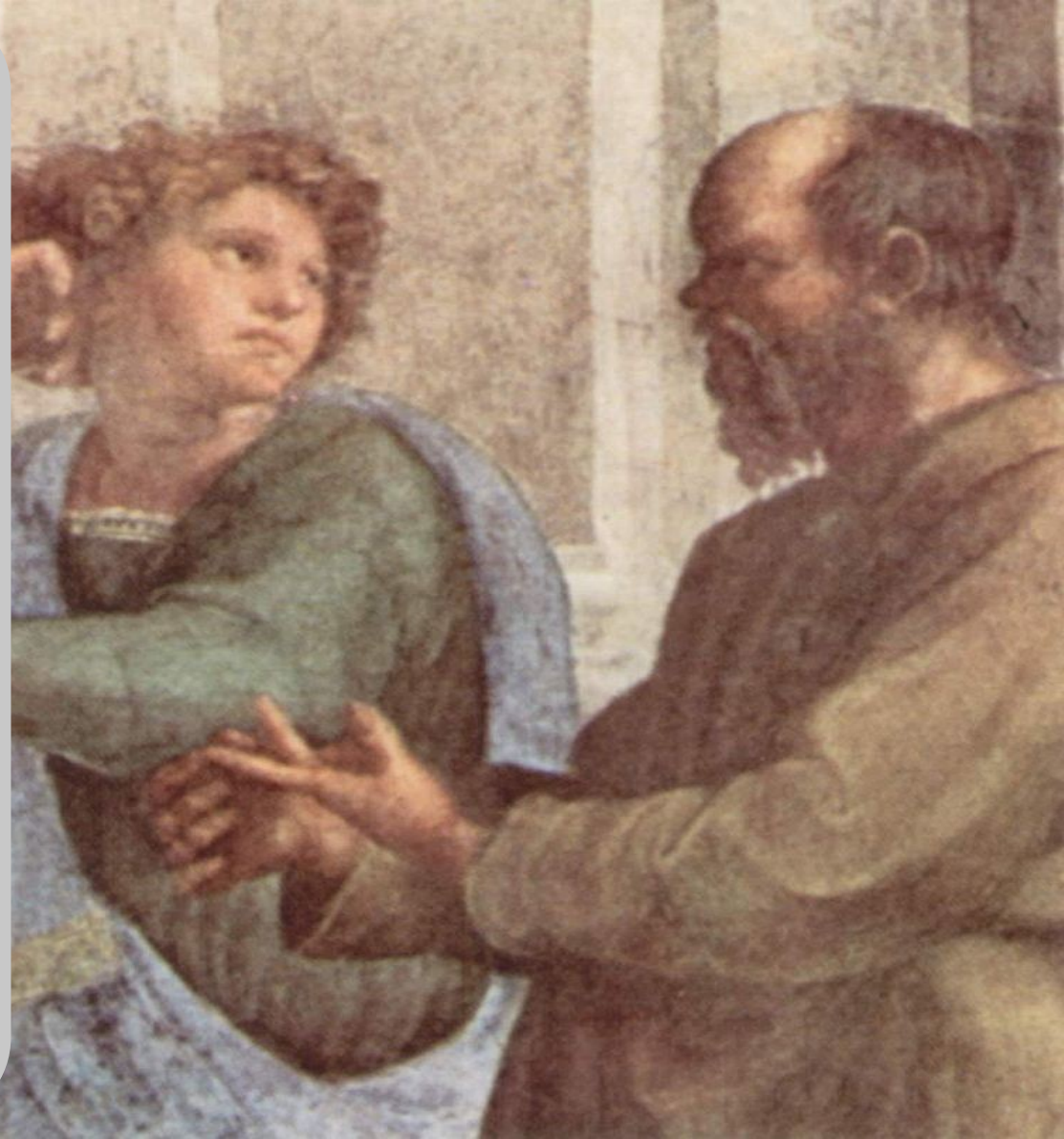
2 СЕНЗУАЛИЗАМ- јесте схватање да су чула извор и критеријум људског сазнања.

3 РАЦИОНАЛИЗАМ- јесте схватање да је разум основни извор и критеријум људског знања.

4 ИРАЦИОНАЛИЗАМ- је гледиште да је извор сазнања а према неким учењима и суштина целокупне стварности у свери која превазилази разум. Ако је суштина сазнања у Интуицији говоримо о ИНТУЦИОНИЗМУ, а ако је воља основа сазнања говоримо о ВОЛУНТАРИЗМУ.

Када говоримо о ГРАНИЦАМА људског сазнања разликујемо:

- 1 СКЕПТИЦИЗАМ (грч. скепсис-сумња) - схватање према којем је сазнање објективне истине Немогуће.
- 2 АГНОСТИЦИЗАМ (грч. агносис-незнање) јесте правац који негира могућност сазнања свега онога што је метафизичко (што превазилази границе чулног искуства)
- 3 ДОГМАТИЗАМ (грч. догма-некритичко Мишљење) представља гледиште где се одређено мишљење прихвата као ``готова истина`` тј. без провере, доказа.

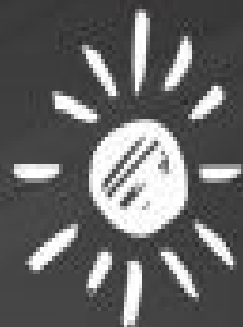
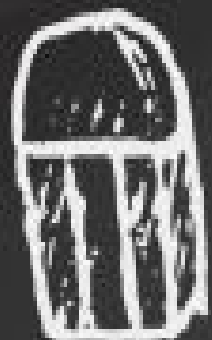
ЕТИКА је филозофска дисциплина која се бави питањем морала- односом између добра и зла, врлине, среће и слободе као и људског деловања.

ЕСТЕТИКА је филозофска дисциплина која се бави питањем лепог тј. питањем на основу чега нешто сматрамо лепим у природи, умености.

ЛОГИКА је филозофска дисциплина која се бави облицима ваљане мисли, а то су појам, суд, закључак, као и методама људског сазнања.

АКСИОЛОГИЈА је филозофска Дисциплина која се бави питањем вредности- етичких, естетских, религијских, политичких.

Thank You

